

بخش آموزش رسانه تفریحی سنتر

کلیک کنید www.tafrihicenter.ir/edu

 نمونه سوال گام به گام

 امتحان نهایی جزوه

 دانلود آزمون های آزمایشی

متوسطه اول : هفتم ... هشتم ... نهم

متوسطه دوم : دهم ... یازدهم ... دوازدهم

www.tafrihicenter.ir

اعراب و ترجمه

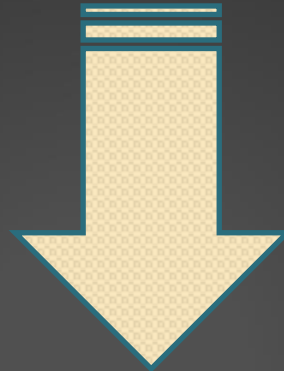
افعال ناقصه

افعال ناقصه:

- افعال ناقصه بر خلاف افعال «تامّ» و «کامل» «فاعل» و «مفعول» ندارند بلکه درباره چیزی خبر می دهند؛ پس جملاتی که در آن ها افعال ناقصه به کار برود به جای «فاعل» و «مفعول»، «اسم» و «خبر» دارند. به عبارت دیگر شبیه جملات اسمیه هستند که با مبتدا و خبر درست می شدند.

معرفی افعال ناقصه

- مهمترین فعل های ناقصه عبارت اند از :

کان، صار، أَصْبَحَ، لَيْسَ

۱
كَانَ الْجَوُّ بَارِدًا (هوا سرد بود.)

فعل ناقصه اسم كان خبر كان

۲
صَارَ التَّلَامِيذُ نَاجِحِينَ (دانش آموزان موفق شدند.)

فعل ناقصه اسم صار خبر صار

۳
أَصْبَحَ الشَّارِعُ مُزْدَحَمًا. (خیابان شلوغ شد.)

فعل ناقصه اسم أصبح خبر أصبح

۴
لَيْسَ الْوَالِدُ فِي الْبَيْتِ. (پدر در خانه نیست.)

فعل ناقصه اسم ليس خبر ليس

تست شماره ۱

• عین عبارت لیس فيها فاعل :

(۱) دَخَلَتْ مُفْرَدَاتٌ كَثِيرَةٌ مِنَ الْفَارَسِيَّةِ إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

(۲) أَنْشَدَ بَعْضُ الْإِيرَانِيِّينَ أَشْعَاراً بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ.

(۳) (لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلْسَّائِلِينَ)

(۴) أَلْفَ الْعُلَمَاءِ كُتُباً فِي مَجَالِ التَّرْبِيَةِ وَالتَّعْلِيمِ.

نکته تست ۱: در سه حالت ممکن است که در جمله ای فاعل وجود نداشته باشد:

(۱) جمله اصلاً فعل نداشته باشد! (۲) فعل جمله مجهول باشد! (۳) فعل جمله از افعال ناقصه باشد!

صرف افعال ناقصه

در بین افعال ناقصه فعل « أَصْبَحَ » مانند افعال عادی صرف می شود ولی بقیه افعال ناقصه صرفشان با فعل های معمولی فرق دارد یعنی هنگام صرف کردن تغییراتی در ظاهرشان رخ می دهد که با فعل های عادی تفاوت دارد. به صرف این فعل ها که در اسلاید های بعدی آمده دقت کنید.

فعل ماضى

	هُوَ	هُمَا	هُمْ	هِيَ	هُمَا	هُنَّ	أَنْتَ	أَنْتُمَا	أَنْتُمْ	أَنْتِ	أَنْتُمَا	أَنْتُنَّ	أَنَا	نَحْنُ
كَانَ	كَانَ	كَانَا	كَانُوا	كَانَتْ	كَانَتَا	كَانْنَ	كَانْتَ	كَانْتُمَا	كَانْتُمْ	كَانْتِ	كَانْتُمَا	كَانْتُنَّ	كَانْتُ	كَانَّا
صَارَ	صَارَ	صَارَا	صَارُوا	صَارَتْ	صَارَتَا	صَارْنَ	صَارْتَ	صَارْتُمَا	صَارْتُمْ	صَارْتِ	صَارْتُمَا	صَارْتُنَّ	صَارْتُ	صَارْنَا
لَيْسَ	لَيْسَ	لَيْسَا	لَيْسُوا	لَيْسَتْ	لَيْسَتَا	لَيْسْنَ	لَيْسْتَ	لَيْسْتُمَا	لَيْسْتُمْ	لَيْسْتِ	لَيْسْتُمَا	لَيْسْتُنَّ	لَيْسْتُ	لَيْسْنَا

فعل مضارع

نَحْنُ	أَنَا	أَنْتَ	أَنْتُمَا	أَنْتِ	أَنْتُمْ	أَنْتُمَا	أَنْتِ	هُنَّ	هُمَا	هِيَ	هُم	هُمَا	هُوَ	
نَكُونُ	أَكُونُ	تَكُنُّ	تَكُونَانِ	تَكُونِينَ	تَكُونُونَ	تَكُونَانِ	تَكُونُ	يَكُنُّ	تَكُونَانِ	تَكُونُ	يَكُونُونَ	يَكُونَانِ	يَكُونُ	يَكُونُ
نَصِيرُ	أَصِيرُ	تَصِرُنَّ	تَصِيرَانِ	تَصِيرِينَ	تَصِيرُونَ	تَصِيرَانِ	تَصِيرُ	يَصِرُنَّ	تَصِيرَانِ	تَصِيرُ	يَصِيرُونَ	يَصِيرَانِ	يَصِيرُ	يَصِيرُ

فعل امر

نَحْنُ	أَنَا	أَنْتَ	أَنْتِ	أَنْتُمْ	أَنْتِ	أَنْتِ	أَنْتِ	هُنَّ	هُمَا	هِيَ	هُمْ	هُمَا	هُوَ	
لِنَكُنْ	لَأَكُنْ	كُنْ	كونا	كوني	كونوا	كونا	كُنْ	لِيَكُنْ	لِتَكُونَا	لِتَكُنْ	لِيَكُونُوا	لِيَكُونَا	لِيَكُنْ	يَكُونُ
لِنَصِرْ	لَأَصِرْ	صِرْ	صيرا	صيري	صيروا	صيرا	صِرْ	لِيَصِرْ	لِتَصِيرَا	لِتَصِرْ	لِيَصِيرُوا	لِيَصِيرَا	لِيَصِرْ	يَصِيرُ

تذکرات

- ۱- فعل «لَيْسَ» فقط حالت ماضی دارد و مضارع و امر و... ندارد.
- ۲- قسمت هایی از جدول که رنگی هستند همان فعل هایی که ظاهرشان با فعل های عادی فرق دارد.
- ۳- فعل «أَصْبَحَ» چون دقیقاً مانند فعل های عادی صرف می شود در جدول نیامده است : «أَصْبَحَ ، يُصْبِحُ ، أَصْبِحْ» .

نکته: افعال ناقصه را در هنگام کاربرد باید از نظر صیغه با جمله مطابقت دهیم.

مثال ۱: بَعْدَ الْمَطَرِ صَارَتْ الشَّجَرَةُ خَضْرَاءَ جَمِيلَةٍ. (چون «الشَّجَرَةُ» مونث است ، «صَارَتْ» به صورت مونث آمده است)

مثال ۲: هَلَاءَ الْعُلَمَاءِ كَانُوا نَمَازَجَ مَثَالِيَّةً لِأَجْيَالِنَا. (چون «هَلَاءَ الْعُلَمَاءِ» جمع مذکر آمده است ، «كَانُوا» به صورت جمع مذکر آمده است .

تسست شماره ٢

• - عین العبارة الصّحيحة :

(١) هذانِ الأخوانِ صارا ناجحينِ فى المباراة !

(٢) أولئك العلماءُ كانَ مُعْجَبِينَ بِإيرانَ كثيراً !

(٣) هذه السّماءُ أصبحَ آيةَ بَيِّنَةٍ لِمَن يَتَفَكَّرُ !

(٤) أنا لَيْسَ عارِفاً بِحَقِيقَةِ هذا المَوْضوعِ !

اسم و خبر افعال ناقصه

اسم افعال ناقصه ۳ حالت دارد :

خبر افعال ناقصه هم ۳ حالت دارد:

قواعد فملات فعلیه و اسمیه

كان الله عليماً. اسم كان (اسم ظاهر)

لَيْسَتْ زَمِيلَتِي مُشَاغِبَةً. اسم ليس (اسم ظاهر)

۱- اسم ظاهر:
اسمی که در جمله
حاضر بوده و فعل
ناقصه را به آن
نسبت می دهیم.

عُظَمَاءُ التَّارِيخِ أَصْبَحُوا أُسُوءَ حَيَاتِنَا.

اسم أصبح (ضمير بارز)

النِّسَاءُ الْمُؤْمِنَاتُ لَسْنَ كَاذِبَاتٍ.

اسم لسن (ضمير بارز)

۲- ضمير بارز:
شناسه ای که در
انتهای افعال
ناقصه ممکن است
دیده شود. (غیر
از «ت»)

أَحَبُّ أَنْ أَصْبِحَ طَبِيباً حَازِقاً.

أنا مستتر (اسم أصبح)

يا حاكمُ كُنْ عَادِلاً.

أنت مستتر (اسم كان)

۳- ضمير مستتر:
ضمیری که در
درون افعال ناقصه
پنهان است و بر
اساس صیغه فعل
تعیین می شود.

۱. خبر
مفرد
(اسم)

كان الله على كل شيء عليماً

خبر كان (مفرد)

۲- خبر
جمله

كان الناس يسألون عن حكم القاضي.

خبر كان جمله

۳- خبر
جار و
مجرور

(شبه
جمله)

كان التلاميذ في غفلة عن زمن الامتحان.

خبر كان (شبه جمله)

تسلّت شثماره

• عَيّن الصّحيح في تعيين خبر الأفعال الناقصة :

(١) كانت هذه شجرة تنمو أثمارها على جذعها ! (تَنمو)

(٢) ليس الأطباء في مدينتنا حاذقين ! (في مدينتنا)

(٣) الأوضاع ليست مناسبة لانتصار المظلومين ! (مناسبة)

(٤) يا أغنياء لا تكونوا كالذي يأكل أموال الناس بالباطل ! (يأكل)

نکات تست شماره ۳

- **گزینه ۱:** قبلاً در جملات اسمیه قرار گذاشته بودیم فعلی را که بعد از اسم نکره به کار می رود (جمله وصفیه)، خبر نگیریم. پس «تَنُمُو» نمی تواند خبر باشد. ضمناً گفته بودیم «اسم بدون ال» اگر بعد از اسم اشاره بیاید حتما خبر است. پس «شجرة» خبر کان محسوب می شود.
- **گزینه ۲:** بین اسم و جار و مجرور اولویت تعیین خبر با اسم است. (حاذقین)
- **گزینه ۴:** عبارت بعد از موصول خبر قرار نمی گیرد پس کالذی خبر است.

بازنویسی افعال ناقصه

- به دلیل اینکه افعال ناقصه همراه جملات اسمیه استفاده می شوند ممکن است در آزمون ها و به خصوص کنکور یک مدل سوال مهم داه شود که جمله ای را با یکی از افعال ناقصه بازنویسی کنید در این حالت برای بازنویسی جمله باید موارد زیر را رعایت کنیم:

❶ فعل ناقصه را از نظر صیغه (جنس و تعداد) متناسب با جمله داده شده بیاوریم.

❷ اسم فعل ناقصه که مرفوع است و دست به آن نمی زنیم اما در مورد خبر: الف) اگر از نوع اسم معرب بود آن را منصوب می کنیم (َـ ، ِـ ، ِـ ، ِـ «مفرد» (اسم) است، آن را منصوب می کنیم ب) اگر از نوع اسم مبنی بود که بدون تغییر می ماند. ج) اگر از نوع «فعل» یا شبه جمله (جار و مجرور) باشد بدون تغییر می ماند.

مثال: **مثال:** فاطمة أَسُوَّةٌ لِّكُلِّ النِّسَاءِ ← **+ كَانْ** كَانَتْ فَاطِمَةُ أَسُوَّةً لِّكُلِّ النِّسَاءِ.

توضیح چون «فاطمة» مؤنث است، فعل را به صورت مؤنث آوردیم و «أَسُوَّةٌ» را که خبر مفرد است منصوب کردیم.

المُسلمون مُتَّحِدُونَ ← **+ صَارَ** صَارَ الْمُسْلِمُونَ مُتَّحِدِينَ.

توضیح به خاطر دارید که وقتی فاعل در جمله حاضر باشد، فعل را به صورت مفرد می آوریم. اینجا هم همان قاعده برقرار است. یعنی چون اسم «صارَ» در جمله حضور دارد باید فعل را به شکل مفرد بیاوریم. پس «صاروا» غلط است. ضمناً چون «ین» علامت منصوب بودن است، به جای «مُتَّحِدُونَ» از «مُتَّحِدِينَ» استفاده کردیم.

نکته

- اگر جمله ای با **ضمیر** شروع شد باید فعل را مطابق با آن ضمیر بیاوریم. (و نیازی نیست دوباره ضمیر را تکرار کنیم)

مثال :

أَنْتِ صَادِقَةٌ فِي كَلَامِكِ $\xrightarrow{+ \text{كان}}$ **كُنْتُ** صَادِقَةٌ فِي كَلَامِكِ
 للمخاطبة للمخاطبة

پس

فعل های ناقصه به جای فاعل و مفعول ، اسم و خبر دارند
 اسمشان مرفوع و **خبرشان منصوب** است.

یادآوری

مفرد و جمع های مکسر	مثنی	جمع مذکر	
رَفَعَ	أَنْ	وَنَ	رفع
نَصَبَ	يُنَ	يُنَ	نصب

تست شماره ٤

- « هذان الأخوان يُساعدانِ والديهما في البيت » عَيْن الصَّحِيح
عند استخدام «كان»:

(١) كانا هذان الأخوان يُساعدانِ!

(٢) كان هذان الأخوان يُساعدينِ!

(٣) كانا هذان الأخوان يُساعدينِ!

(٤) كان هذان الأخوان يُساعدانِ!

تست شماره ٥

• عین الخطأ عن الافعال الناقصة :

(١) كانت التلميذة المثالية مؤدبة دائماً.

(٢) ليس الجوُّ بارداً اليوم كثيراً.

(٣) أصبح الطالبانِ شيطينِ في دروسهما.

(٤) صارَ الرجالُ واثقونَ بأنفسهم في نهاية العمل.

تأثیر افعال ناقصه در ترجمه

تأثیر کان

ابتدا باید ترجمه خود فعل «کان» را در نظر داشته باشیم، بعد به تأثیر آن در سایر کلمات دقت کنیم:
کان (بود)، یَکُونُ (می باشد)، کُنْ (باش)

مثال :

- کانِ إِدِيسُونِ مشغولاً فی مُختَبَرَةِ بالمطالعة : ادیسون در آزمایشگاه خود مشغول مطالعه بود.
- زمیلی الذی یَجْلِسُ جنبی یَکُونُ مُشاغِباً : هم کلاسی ام که در کنار من می نشیند، شلوغ کار است. (می باشد)
- کُنْ رُوفاً فی مواجهة الضُّعفاء : در برخورد با ضعیفان مهربان باش .
- تذکره: در بعضی از جملات مخصوصاً عباراتی که در مورد خداوند است، «کان» معنای «بود» نمی دهد، زیرا جمله دلالت بر گذشته ندارد؛ در این حالت ها «کان» را با «است» ترجمه می کنیم.

مثال:

- کانَ اللهُ بِعباده رَحِیماً ← خداوند نسبت به بندگان خود مهربان است .

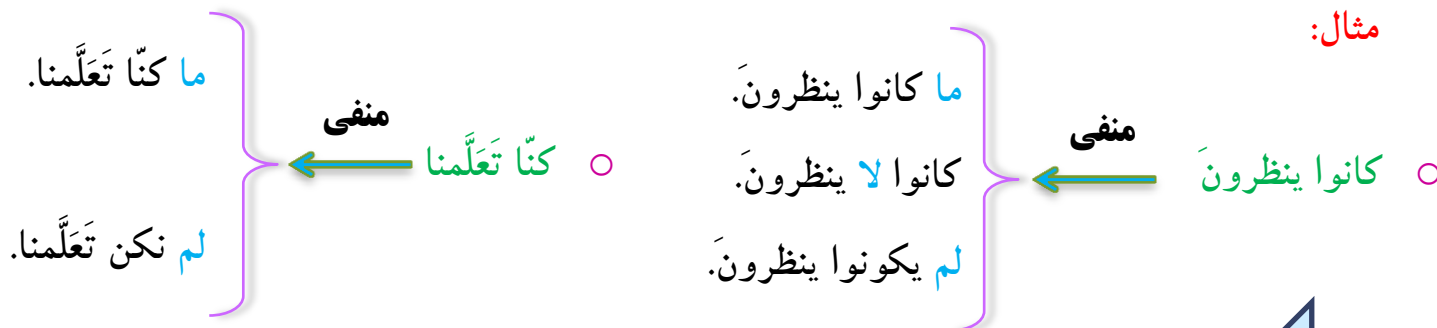
گاهی «کان» به عنوان یک فعل کمکی عمل می کند یعنی خودش ترجمه نمی شود، بلکه در ترجمه جمله تاثیر می گذارد. این موارد را می توانید در جدول زیر ببینید:

کُنَّ يُشَارِكُنَّ: شرکت می کردند	كُنْتُ أَسْمَعُ: می شنیدم	كانوا يَنْظُرُونَ: نگاه می کردند	ماضی استمراری	+ فعل مضارع
كُنْتُ (قد) تَغَيَّرْتُ: دگرگون شده بودی	كُنَّا (قد) تَعَلَّمْنَا: یاد گرفته بودیم		ماضی بعید	+ (قد) + ماضی
كانَ لَهُ أستاذٌ مشفقٌ: او استاد دلسوزی داشت.	كانت عند المدير أخبار مهمّة: مدیر خبرهای مهمی داشت.	كانت لي زميلةٌ مشاغبةٌ. هم کلاسی شلوغ کاری داشتم	مالکیت در گذشته	+ لَ / عندَ

نکته ۱ در ساختار ماضی بعید، بودن یا نبودن «قد» اهمیتی ندارد.

نکته ۲ در ساختار ماضی استمراری و ماضی بعید اگر یکی از حروف «لا، ما، لم» دیده شود باید آن را به صورت منفی ترجمه کنیم.

مثال:

نکته ۳ مواظب بعضی فعل ها باشید، چون ممکن است تشخیص این که ماضی هستند یا مضارع، کمی سخت به نظر برسد.

مثال: ○ **كنتُ ابتعد** ← در نگاه اول «ابتعد» ماضی به نظر می رسد ولی چون «كنتُ» از صیغه

متکلم وحده است «ابتعد» هم حتماً متکلم وحده است، در نتیجه مضارع است، نه ماضی (ماضی متکلم وحده آخرش «تُ» دارد)؛ بنابراین این فعل دارای ساختار «کان+مضارع» بوده و ماضی استمراری به حساب می آید: «دور می شدم».

○ **كانوا تَحَمَّلُوا** ← «تَحَمَّلُوا» را نباید مضارع بگیرید. این فعل بر وزن «تَفَعَّلُوا» و ماضی است، پس «كانوا تَحَمَّلُوا» ماضی بعید محسوب می شود: «تحمل کرده بودند».

تست شماره ۶

• عَيْنُ الصَّحِيح :

(۱) مَا كُنَّا قَدْ عَلِمْنَا سِرَّ نَجَاحِ هَذَا اللَّاعِبِ : رَازِ مَوْفَقِيَّتِ اَيْنِ بَازِيكَن رَا نَمِي دَانَسْتِيْم.

(۲) كَانَتْ لِهَذِهِ الْعَالِمَةِ آثَارٌ حَوْلَ حَيَاةِ الشُّعْرَاءِ : اَيْنِ دَانَشْمَنْدِ آثَارِي پيرامونِ زَنْدَگِي شَاعِرَانِ دَارْد.

(۳) كَانَتْ تُلْقِي مُحَاضَرَةً بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ بِكُلِّ طَلَاقَةٍ : بَه زَبَانِ عَرَبِي بَا شِيَوَايِي تَمَامِ سَخْنَرَانِي كَرْد.

(۴) لِهَذِهِ اللَّغَةِ شَأْنٌ رَفِيعٌ بَيْنَ الْإِيرَانِيِّينَ : اَيْنِ زَبَانِ دَر مِيَانِ ايراني هَا مَقَامِ وَالَايِي دَارْد.

تأثیر «أَصْبَحَ» و «صَارَ»

این دو فعل از نظر معنی تقریباً اثر یکسانی دارند، به ترجمه درست آن ها دقت کنید:

أَصْبَحَ - صَارَ	(شد - گردید)
يُصْبِحُ - يَصِيرُ	(می شود - می گردد)
أَصْبَحَ - صِرَ	(شو)

مثال :

▪ بَعْدَ التَّعَرُّفِ عَلَى ثِقَاةِ إِيرَانَ صِرْتُ مُعْجَباً بِهَا : بعد از آشنایی با فرهنگ ایران شیفته ی آن شدم.

▪ لَا تُصْبِحُوا مَأْيُوسِينَ لِأَنَّ اللَّهَ مَعَنَا : نا امید نشوید زیرا خداوند با ماست.

تاثیر «لَيْسَ»

«لَيْسَ» معنای «نیست» می دهد و اگر همراه حرف جرّ «لِ» به کار برود، «مالکیت منفی» را به وجود می آورد.

مثال:

- لماذا لَسْتُمُ فرحين من نجاح أصدقاءكم؟ چرا از موفقیت دوستان خود خوشحال نیستید؟
- لَيْسَ إمدیتنا مستشفى مناسبة. شهر ما بیمارستان مناسبی ندارد.

تست شماره ۷

- عَيْنُ الصَّحِيح :

(۱) لَا تُصْبِحْ مَأْيُوساً، فَهَذَا الْمَرَضُ لَيْسَ مَرَضاً صَعَباً : نا امید نباش، زیرا این بیماری، بیماری سختی نمی باشد.

(۲) كُنْ فَرِحاً حَتَّى لَا يَصِيرَ قَلْبُكَ بَيْتَ الْأَحْزَانِ : خوشحال شو تا دلت خانه غم ها نباشد.

(۳) هَذِهِ الْعِبَارَةُ قَدْ صَارَتْ مَثَلاً سَائِراً بَيْنَ النَّاسِ : این عبارت، ضرب المثل رایجی میان مردم شده است.

(۴) عِنْدَمَا رَأَيْتَ عَاقِبَةَ كَذِبِكَ فَصِرْ نَادِماً : وقتی سرانجام دروغت را دیدی، پشیمان باش.

تست شماره ۸

• «هاتان البنتانِ مؤدبتانِ» عَيْنُ الصَّحِيحِ مع «كانَ» :

(۱) كانت هاتان البنتانِ مؤدبتانِ .

(۲) كانتا هاتان البنتانِ مؤدبتانِ .

(۳) كان هاتان البنتانِ مؤدبتانِ .

(۴) كانت هاتان البنتانِ مؤدبتينِ .

نکات تست ش ۸ : ۱- فعل اول جمله، مفرد می آید

۲- خبر منصوب ۳- مطابقت فعل ناقصه با اسم مونث خود .

تست شماره ٩

انسانی ٩٧

• عین الفعل يدلّ على البعد فی الفارسیّة:

- (١) لم یَقْدروا أن یساعدونا فی تعلم الدروس المدرسیّة.
- (٢) كانت قرب بیتنا حديقة كبيرة جميلة و نحن ننتفع بها.
- (٣) كان التلاميذ اقترحوا على المدير اشتركوا کلها فی السباق .
- (٤) كانت هذه الطالبة تُتعب نفسها فی أداء واجباتها فی البيت لیلاً و نهاراً.

تست شماره ١٠

● عَيْنُ الفعل يدلُّ على الاستمرار:

- (١) إِنْ يَكُن لِّسَانُكَ صَادِقًا يَنْفَعُ النَّاسَ.
- (٢) مِنَ الْبَدَايَةِ كَانَ النَّاسُ قَدْ اخْتَلَفُوا لَوْنًا وَ لِسَانًا.
- (٣) إِنْ كُنَّا نَشْهَدُ كُنَّا نَنْجَحُ فِي أُمُورِنَا.
- (٤) إِنَّكَ سَعِيدٌ إِنْ تَشْعُرُ بِاللَّذَّةِ مِنْ نَجَاحِ الْآخَرِينَ.

موفق و سیریز و سر بلند باشید.